

СОВЕТ
ТАТАРСКО-ДЮМ-ДЮМСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ЕЛАБУЖСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
АЛАБУГА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ТАТАР-ДӨМ-ДӨМ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ

КАРАР

19 февраля 2021 г.

с. Татарский Дюм-Дюм

№20

Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районының Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә һәм Татар Дөм-Дөме авыл жирлегендә яшәүчеләрнең жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашу, Татар Дөм-Дөме авыл жирлегендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру өчен хокукый һәм оештыру нигезләре булдыру максатларында Алабуга муниципаль районы Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге советы, Алабуга муниципаль районы Татар Дөме авыл жирлеге Советы

Карар:

1. Татарстан Республикасы Алабуга муниципаль районының Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе турындагы нигезләмәне, кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карар рәсми басылып чыгарга тиеш.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Рәисе

Р. А. Надиуллин

Оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе турында нигезләмә
Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Алабуга муниципаль районы Татар
Дөм-Дөме авыл жирлеге

Бүлек 1. Гомуми нигезләмәләр

Мәкалә 1. Әлеге Нигезләмәнең гамәлдә булу өлкәсе

Әлеге Нигезләмә территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру белән бәйле мөнәсәбәтләрне жайга сала һәм территорияль ижтимагый үзидарәне оештыру, аның эшчәнлегенә һәм гамәлгә ашыруын туктату белән бәйле мәсьәләләргә кагыла.

Мәкалә 2. Территорияль ижтимагый үзидарә

1. Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар, « Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында "2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасының башка законнары, Муниципаль берәмлек уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла., жирле үзидарә органнарының башка норматив хокукый актлары белән.

2. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру хокукына уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләр ия.

3. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру хокукына түбәндәге хокукый вәкаләтләр керә::

инициатор булырга, ул яши торган территориядә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә куюда катнашырга;

территорияль ижтимагый үзидарә үткәрә торган гражданнар жылышышында һәм конференцияләрендә катнашу;

территорияль ижтимагый үзидарә органнарына сайланьрга һәм сайланьрга;

территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә турында мәгълүматны контрольдә тоту һәм алу хокукы.

4. Аның Уставы нигезендә территорияль ижтимагый үзидарә юридик зат була ала.

Мәкалә 3. Татар Дөм-Дөме авыл жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру принциплары

1. Татар Дөм-Дөме авыл жирлегендә территорияль ижтимагый үзидарә принципларда тормышка ашырыла:

законлылык, иреклек, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен саклау һәм яклау;

территорияль ижтимагый үзидарә органнарының хәбәрдарлыгы һәм жәмәгатьчелек фикерен исәпкә алу, сайлаулары һәм контрольдә тотуы,

бөтен муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләре белән тиешле территориядә халык мәнфәгатьләрен яраштыру;

жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз инициативаларын кабул итү һәм гамәлгә ашыруда мөстәкыйльлек һәм җаваплылык;

территорияль ижтимагый үзидарә органнары белән конструктив хезмәттәшлек;

территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру формаларын халык тарафыннан сайлап алу иреге.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә санап үтелгән принциплар жирле үзидарә органнарының норматив хокукый эшчәнлегенә һәм территорияль ижтимагый үзидарәнең гамәли эшчәнлегенә нигезе булып тора.

Мәкалә 4. Территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары һәм төп юнәлешләре

1. Территорияль ижтимагый үзидарәнең максатлары булып тора:

- гражданның турыдан-туры яшәү урыны буенча жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә җәлеп итү;

- кешенең яшәү урыны буенча яшәү тирәлегенә сыйфатын күтәрү;

- жирлек халкында алардан файдалануда булган муниципаль милеккә һәм торак-коммуналь хужалык объектларына карата җаваплы мөнәсәбәт формалаштыру .

2. Территорияль ижтимагый үзидарә бурычларына аның Уставы белән кертелгән мөмкин:

жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча халыкның үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен жәмәгать эшләрен оештыру;

устав белән территорияль ижтимагый үзидарә компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча фикер алышуны оештыру;

территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә өчен кирәкле мәгълүматны алу һәм тарату;

жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек;

территорияль ижтимагый үзидарә территориясендә муниципаль хезмәтләр эшен камилләштерү буенча тәкъдимнәр эшләү һәм кертү;

халыкның фикерен ачыклау, шул исәптән сораштыру һәм анкеталаштыру үткөрү;

территориаль ижтимагый үзидарә территориясе торышын тикшереп тору;

гражданнарға торак-көнкүреш характерындагы мәсьәләләрне хәл итүдә ярдәм итү.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә территориаль ижтимагый үзидарә көчләре белән мөстәкыйль хәл ителергә мөмкин һәм турыдан-туры жирле әһәмияттәге мәсьәләләр белән бәйле проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелергә тиеш. Мондый эшчәнлекнең төп юнәлешләренә кертелергә мөмкин:

1) территориаль ижтимагый үзидарә территориясен төзекләндерү, шул исәптән йорт яны территорияләрен яшелләндерү, аларны тәртиптә тоту һ. Б. лар.;

2) халыкның ял итү урыннарын, уен һәм спорт мәйданчыкларын да кертеп, ял итү сыйфатын күтәрүдә ярдәм итү, бушлай лекцияләр оештыру, китаплар, фильмнар һәм башкалар белән алмашу, мәдәни, спорт һәм башка ял чаралары, шул исәптән балалар һәм яшьләр өчен һ. б. оештыру һәм уздыру һ. Б. лар.;

3) территориаль ижтимагый үзидарә территориясе чикләрендә гражданнарның тормыш куркынычсызлыгын арттыру чараларында катнашу, шул исәптән жәмәгать тәртибен саклау буенча ирекле дежурлыкны да кертеп, хокук саклау органнарына гражданнарның хокукка каршы гамәлләр кылулары турында хәбәр итү, янгыннарны сүндерүдә ярдәм итү, табигый бәла-казалар нәтижеләрен бетерү, янгынга каршы стендларны тиешле хәлдә тоту һ. Б. лар.;

4) гражданнарның социаль якланмаган категорияләренә (өлкән яшьтәге, инвалидлар, аз тәэмин ителгән, ялгыз, шулай ук күп балалы гаиләләргә) һәм авыр тормыш хәлендә калган башка кешеләргә, ярдәмгә мохтажларны ачыклау, хәленнән килгәнчә ярдәм күрсәтү, шәфкатьлелек һәм хәйрия акцияләре оештыру, мондый акцияләр үткәрүдә оешмаларга һәм гражданнарға ярдәм итү, территориаль ижтимагый үзидарә көчләре белән хәл ителергә тиешле проблемалар турында социаль яклау органнарына хәбәр итү.

4. Әлеге статьяның 1-3 өлешләрендә территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатларын, бурычларын һәм төп юнәлешләрен санап чыгу төгәл яисә искәrmә булып тормый һәм территориаль ижтимагый үзидарә уставын эшлэгәндә гражданнарның аларның күләменә һәм эчтәлегенә төзәтмәләр кертү хокукын чикләми.

Бүлек 2. Уставны гамәлгә кую, теркәү һәм территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату

5 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру максатларында кимендә 10 кешедән торган гражданнарның инициатив төркеме оештырыла.

2. Инициатив төркем:

1) Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы адресына территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру нияте турында хәбәрнамә жибәрә, анда булырга тиеш:

территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территория чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәр, әлеге территория чикләрен тасвирлауны да кертеп;

күрсәтелгән территориядә яшәүчеләр саны турында белешмәләр бирүгә запрос;

инициатив төркем әгъзалары турында белешмәләр (фамилия, исем, атасының исеме, туу датасы, серия, серия, номер һәм бирү датасы, паспорт яки гражданин паспортын алыштыручы документ, яшәү урыны адресы, Тиешле территориядә яшәү фактын раслаучы документ);

2) Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыра һәм территориядә яшәүче гражданнарның жыелышларын оештыра, аның чикләрендә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла;

3) Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләгәннән соң, жирлекнең тиешле территориясендә территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру, территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү һәм мәсьәләләрне караганда территориаль жәмәгатьчелек үзидарәсе вәкилләрен (вәкилләрен) билгеләү турындагы мәсьәләләрне караган вакытта территориаль жәмәгатьчелек үзидарәсе вәкилләрен (вәкилләрен) билгеләү турындагы мәсьәләләрне караган гражданнар жыелышын яисә конференциясен чакыра., территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйле.

3. Хәбәрнамәдән соң инициатив төркем эш этапларының теләсә кайсысында Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советына Уставны эшләүдә, гражданнар жыелышын яки конференциясен эзерләүдә һәм үткәрүдә Оештыру, методик һәм консультатив ярдәм сорап мөрәжәгать итәргә хокуклы.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә территориаль ижтимагый үзидарә территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәгән мизгелдән гамәлгә куелган Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге советы булып санала.

Мәкалә 6. Территориаль ижтимагый үзидарә территорияләре һәм чикләре

1. Территориаль ижтимагый үзидарә халык тарафыннан гражданнарның жыелышлары яки конференцияләре үткәрү юлы белән, шулай ук гражданнарның түбәндәге территорияләре чикләрендә территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.:

күпфатирлы торак йортның подъезды;

күпфатирлы торак йорт;

торак йортлар Төркеме;

торак микрорайон;

авыл жирлеге булмаган авыл торак пункты;
гражданнарның башка яшәү территорияләре.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме белән билгеләнә.

2.1. Билгеле бер территориядә бер Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла алмый.

3. Бер территория чикләрендә тулысынча яки өлешчә кабатлый торган территорияль ижтимагый үзидарә органы эшли алмый.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре өзәлмәс булырга тиеш (әгәр аның составына бер торак йорт керә икән).

4.1. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре муниципаль берәмлек чикләреннән чыга алмый.

4.2. Билгеләнгән тәртиптә предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларга беркетелгән территорияләрдә территорияль ижтимагый үзидарә тиешле жир кишәрлегенә ия булуды белән килешенеп гамәлгә ашырыла.

5. Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы территорияль ижтимагый үзидарә территориясе чикләрен билгеләргә яисә Советның хәбәрнамәсе килгән көннән 2 айдан да соңга калмыйча территориянең башка Нигезләнгән вариантын тәкъдим итәргә тиеш. Әлеге мәсьәләне утырышка чыгару Совет регламенты таләпләренә туры китереп башкарыла.

Каршылыклар килеп чыккан очракта, чикләрен билгеләү турындагы мәсьәләне өстәмә өйрәнү зарурилыгы булганда, әлеге мәсьәләне карау вакыты озайтылырга мөмкин, ләкин советның чираттагы утырышына кадәр.

Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы инициативалы төркемнең түбәндәге очракларда чикләрен билгеләү турындагы тәкъдимен кире кага:

- әгәр инициатив төркем тәкъдим иткән территория территорияль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Карар кабул ителгән территориягә туры килә икән, әлеге Нигезләнмәнең 8 статьясындагы 14 өлешендә каралган нигезләр буенча күрсәтелгән карарны гамәлдән чыгару очракларыннан тыш);

- әгәр инициатив төркем тәкъдим иткән территориядә торак йортлар тулысынча юк икән;

- әгәр әлеге Нигезләнмәнең 7 статьясындагы 1 өлешендә каралган тәртиптә һәм срокларда инициатив төркем тәкъдиме Тиешле территориядә яшәүче гражданнар жылышының беркетмәсе белән расланмаса.

Әлеге Нигезләнмәнең 5 статьясындагы 2 өлешендә 1 пунктында күрсәтелгән белешмәләр инициатив төркем тарафыннан тулы күләмдә тапшырылмаган очракта, чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәрне карау срогы тулы комплект документлар бирелгән көннән исәпләнә.

Инициативалы төркем тарафыннан дәрәс булмаган белешмәләр бирелгән очракта, документлар инициатив төркемгә кире кайтарыла, чикләрен билгеләү турындагы тәкъдим каралмый.

6. Татар Дөм-Дөме авыл жирлегә Советы тарафыннан чикләү билгеләнгән очракта, инициатив төркем гамәлгә кую жыелышы яки конференциясен чакыру процедурасын башлый.

7 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү белән бәйлә килеп туган каршылыктарны жайга салу тәртибе

1. Инициатив төркем тәкъдим иткән территория башка инициатив төркем тәкъдим иткән территория белән тулысынча яисә өлешчә туры килсә һәм әлегә территориядә территориаль ижтимагый үзидарә оештырылмаган булса (әлегә территориягә карата Совет тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Карар кабул ителмәгән), документларны карау киләсе тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Инициатив төркем (алга таба - вәкаләтле орган) биргән документларны алдан карауны гамәлгә ашыручы Орган, тәкъдимнәр тапшырылганнан соң, тиешле территориягә карата тәкъдимнәр биргән барлык инициативалы төркемнәргә, барлыкка килгән хәл турында хәбәр итә һәм әлегә мәсьәләне Совет утырышына керткәнче, совет утырышына чикләрен билгеләү турында килешүгә килергә тәкъдим итә.

Күрсәтелгән килешү булмаганда, инициатив төркемнәр тарафыннан туры килә торган территориядә яшәүчеләр жыелышлары үткәренәргә тиеш, аларда гражданның әлегә территорияне теге яки бу территориаль ижтимагый үзидарәгә кертү буенча фикере ачыкланырга һәм рәсмиләштерелергә тиеш. Шулу вакытта:

- жыелышның кворумы территориаль ижтимагый үзидарәдә катнашу хокукына ия халык саныннан туры килә торган территориядә яшәүчеләр саныннан чыгып билгеләнә;

- жыелышта унтугыз яшькә житкән туры килгән территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлешә мәжбүри тәртиптә булырга тиеш;

- жыелышта әлегә территориядә чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәр биргән барлык инициатив төркемнәр, тиешле сайлау округларыннан сайланган депутатлар, жирлек башкарма комитеты вәкилләре катнашырга хокуклы.;

- туры килә торган территориядә яшәүчеләр үзләре яшәгән территорияне теге яки бу территориаль ижтимагый үзидарә чикләренә кертү вариантлары турында хәбәр ителергә тиеш;

- туры килгән территориядә яшәүчеләр территорияне территориаль ижтимагый үзидарә чикләренә кертүнең бер варианты өчен генә тавыш бирә.

Татар Дөм-Дөме авыл жирлегә Советы Бер территориаль ижтимагый үзидарәләрнең берсенә туры килә торган территорияне кертү турында Карар кабул ителергә тиешле жыелышлар беркетмәләре нигезендә чикләрен билгеләү турында Карар кабул итә.

Территориаль ижтимагый үзидарәләрнең туры килүче территория мөнәсәбәтләрендә башка инициатив төркемнәр тарафыннан тәкъдим

ителгән чикләре, әлеге Нигезләмәнең 6 статьясында билгеләнгән таләпләргә туры килгән очракта, туры килүче территориядән тыш билгеләнә.

Әлеге өлешнең икенче абзацында күрсәтелгән хәбәрнамәне җибәргән көннән 1 ай узгач, жылышлар беркетмәләре инициатив төркемнәр тарафыннан советка тапшырылмаса, территориаль ижтимагый үзидарә оешмасы буенча әлеге инициатив төркемнәрнең гамәлләре туктатылган дип санала.

2. Инициатив төркем тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Совет тарафыннан карар кабул ителгән территориягә тулысынча туры килә торган территория чикләрен билгеләү турында тәкъдим бирелгән очракта, тәкъдим кире кагыла (әлеге Нигезләмәнең 8 статьясындагы 14 өлешендә каралган нигезләр буенча чикләрен билгеләү турында советның элек кабул ителгән карарын гамәлдән чыгару очрактарыннан тыш). Күрсәтелгән жылыш яки конференция элегрәк билгеләнгән территория чикләре чикләрендә яшәүче гражданнар арасында үткәрелә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәрмәсе яңа төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү белән бер үк вакытта тәкъдим ителгән очракта, Совет тарафыннан элек билгеләнгән территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү мәсьәләсе карала.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәрмәләрен тапшырмаганда, әлеге инициатив төркемнәрнең элегрәк билгеләнгән чикләрен үзгәртү буенча гамәлләре туктатылган дип санала.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә әлеге территориядә гамәлгә куелган һәм территориянең бер өлешендә яңа территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую күздә тотылса, яңа төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләре гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә территориясә чикләрен бер үк вакытта үзгәртү белән билгеләнә.

Инициатив төркем яңа территориаль ижтимагый үзидарә оештыруга бәйлә рәвештә әлеге территориядә яшәүче гражданнарның жылышларын яки конференциясен карап тикшерү өчен гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә территориясә чикләрен билгеләү турында тәкъдим кертә.

Территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү турындагы тәкъдим территориаль ижтимагый үзидарә органына җибәрелә.

Территориаль ижтимагый үзидарә органы тәкъдим кәргән көннән бер ай эчендә жылышны яки конференцияне билгеләргә тиеш.

Жылыш яки конференция тәкъдим кәргән көннән ике айдан да артмаган срокта үткәрелә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчәрмәсе инициатив төркем вәкиленә бирелә.

Жылыш яки конференция тарафыннан гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен үзгәртү турында тәкъдим кабул ителгән очракта, гражданнарның инициатив төркеме төзелә торган территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында тәкъдим белән советка мөрәҗәгать итә. Аңа шулай ук гамәлдәге территориаль ижтимагый

үзидарэнең жылыш яки конференциясе беркетмәсенен күчермәсе дә кушыла.

Территориаль ижтимагый үзидарэ органы шулай ук гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарэ чикләрен үзгәртү турында тәкъдимнәр жибәрә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенен күчермәләрен тапшырмаганда, әлеге инициатив төркемнәрнең яңа территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә кую буенча гамәлләре туктатылган дип санала.

Моңа кадәр гамәлгә куелган территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеген туктату һәм аны законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик зат буларак бетерү очраklары искәrmә булып тора.

5. Бер-берсе белән чикләнгән торган ике һәм аннан күбрәк территориаль ижтимагый үзидарэ берләшкән очракта, инициатив төркем элеккеге чикләрдә территориаль ижтимагый үзидарәне берләштерү, гамәлгә ашыруны туктату һәм берләштерелгән территориаль ижтимагый үзидарәнең чикләрен берләштерү күздә тотыла торган территорияләрдә яшәүче гражданның жылышлары яки конференцияләре каравына билгеләү турында тәкъдимнәр кертә.

Тәкъдимнәр территориаль ижтимагый үзидарәнең һәр органына жибәрелә.

Территориаль ижтимагый үзидарәнең тиешле органнары тәкъдимнәр кәргән көннән бер ай эчендә үз территорияләрендә жылышларны яки конференцияләргә билгеләргә тиеш.

Жылышлар, конференцияләр тәкъдимнәр кәргән көннән ике айдан да артмаган сroкта үткәrelә.

Жылышлар яки конференцияләр беркетмәләре күчермәләре инициатив төркем вәкиленә бирелә.

Барлык территориаль ижтимагый үзидарәләрнең жылышлары яки конференцияләре тарафыннан аларны берләштерү, элекке чикләрдә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату һәм берләштерелгән территориаль ижтимагый үзидарәнең чикләрен билгеләү турында тәкъдимнәр кабул ителгән очракта, гражданның инициатив төркеме советка аның чикләрен билгеләү турында тәкъдим белән мөрәжәгать итә. Аңа шулай ук гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарәләр жылышларының яки конференцияләренең күчермәләре дә кушыла.

Юридик затлар буларак теркәлгән территориаль ижтимагый үзидарәләргә берләштерү юридик затларны үзгәртеп кору өчен граждан законнары белән билгеләнгән хокукый нәтижеләргә китерә.

6. Территориаль ижтимагый үзидарәне ике һәм аннан да күбрәк инициативалы төркем бүлгән очракта, территориаль ижтимагый үзидарәне бүлү, элекке чикләрдә территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату һәм барлыкка килә торган территориаль ижтимагый үзидарәләрнең чикләрен билгеләү турында тәкъдим кертә.

Тәкъдим территориаль ижтимагый үзидарэ органына жибәрелә.

Территориаль ижтимагый үзидарэ органы тэкъдим кергэн көннән бер ай эчендә жылышыны яки конференцияне билгеләргә тиеш.

Жылыш яки конференция тэкъдим кергэн көннән ике айдан да артмаган срокта үткәрелә.

Жылыш яки конференция беркетмәсенә күчermәсе инициатив төркем вәкиленә бирелә.

Жылыш яки конференция тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарәне элеккеге чикләрдә бүлү, гамәлгә ашыруны туктату һәм барлыкка килә торган территориаль ижтимагый үзидарәләрнең чикләрен билгеләү турында тэкъдим кабул ителгән очракта, гражданның инициатив төркеме советка аларның чикләрен билгеләү турында тэкъдим белән мөрәжәгать итә. Аңа шулай ук жылышының яисә гамәлдәге территориаль ижтимагый үзидарә конференциясенә карар күчermәсе дә кушыла.

Юридик зат буларак теркәлгән территориаль ижтимагый үзидарә бүленеше юридик затларны үзгәртеп кору өчен граждан законнары белән билгеләнгән хокукый нәтижәләргә китерә.

Мәкалә 8. Оештыру жылышы яки конференция

1. Оештыру жылышын яки конференцияне оештыруны һәм үткәрүне гражданның инициатив төркеме тәмин итә.

2. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә 200 дән артык кеше яшәсә, гамәлгә кую конференциясе үткәреләргә мөмкин.

3. Гамәлгә кую конференциясенә делегатлар саны вәкиллеке нормасын кимендә 1 вәкил яисә 30 гражданны 1 вәкил тәмин итәргә тиеш.

4. Гамәлгә кую конференциясенә Делегат гражданны жылышында йә вәкиле булып торучы гражданның имзаларын жыю юлы белән сайлана.

5. Оештыру жылышының яисә конференциянең чакырылуы, аны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны турында инициатив төркем Тиешле территориядә яшәүчеләргә, аны үткәрүгә 7 көннән дә ким булмаган вакыт эчендә, әлеге территориядә яшәүче барлык кызыксынган кешеләрне мәгълүмат белән тәмин итә торган (игъланнар урнаштыру, фатирларны йөрәп чыгу һ.б.), шулай ук жирлек советы, авыл жирлеге башкарма комитеты язма рәвештә хәбәр итә.

6. Гамәлгә кую конференциясен үткәргән очракта инициатив төркем конференция делегатларын сайлауны һәм аларны үткәрү датасы, вакыты, урыны турында хәбәр итүне оештыра.

7. Жылыш яки конференция башланыр алдыннан жылышка яки конференциягә килгән Тиешле территориядә яшәүчеләрне (конференция делегатлары) теркәү үткәрелә.

8. Гамәлгә кую жылышы хокуклы дип санала, әгәр анда тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән бер өлешенән дә ким булмаган өчтән бер өлеше катнашса, уналтынчы яшыкә житкән;

9. Оештыру конференциясе хокуклы, эгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлешен тәшкил итүче гражданнар жыеннарында сайланган делегатлар катнашса.

10. Жыелышта яки конференциядә рәислек итүче һәм сәркатип сайлана.

11. Жыелыш яки конференцияне үткәрү процедурасы язма рәвештә алып барыла торган беркетмәдә чагыла. Беркетмәгә жыелышта рәислек итүче һәм жыелыш яки конференция секретаре кул куя.

12. Жирле үзидарә органнары үз вәкилен гамәлгә кую жыелышында яки конференциядә катнашу өчен киңәш бирү тавышы хокукы белән жибәргә хокуклы.

13. Оештыру жыелышында яки конференциядә карарлар кабул ителә:

- тиешле территория чикләрендә территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында;

территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау турында;

- территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү турында;

- территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйле мәсьәләләрне караганда территориаль ижтимагый үзидарәне тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилле (вәкилләрен) сайлау турында.

Күрсәтелгән карарлар ачык тавыш бирү юлы белән гади күпчелек тавыш белән кабул ителә.

14. Татар Дөм-Дөме авыл жирлегә Советының территориаль ижтимагый үзидарә чикләрен билгеләү турында Карар кабул ителгәннән соң алты ай эчендә территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен документлар тапшырылмаса, территориаль ижтимагый үзидарә оешмасы буенча гамәлләр туктатылган дип санала. Шулай ук вакытта Татар Дөм-Дөме авыл жирлегә Советының чикләрен билгеләү турындагы карары гамәлдән чыгарыла.

9 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставы

Территориаль ижтимагый үзидарә Уставында билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларынан файдалану һәм файдалану тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

10 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен территориаль ижтимагый үзидарәнең вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советына тапшырыла:

- территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданнар жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

- территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында Карар кабул ителгән гражданнар жыелышы яки конференциясе беркетмәсе, аның нигезендә, аның фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, сериясен, паспорт яки паспортны алмаштыручы документның номерын һәм датасын, һәр вәкаләтле вәкилнең яшәү урыны адресын күрсәтеп, кабул ителде;

- территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Башка документларны тапшыру турындагы таләп, әлеге статьяның 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, рөхсәт ителми.

3. Вәкаләтле вәкилгә документлар алу өчен, исемлек һәм аны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

4. Жирлек башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кәргән көннән ике атна эчендә, Уставны теркәү яки теркәүдән баш тарту турында Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы Карары проекты алдан карауны һәм эзерләүне оештыра.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан карау жирлек башлыгы тарафыннан төзелә торган комиссия тарафыннан гәмәлгә ашырылырга мөмкин, аның составына депутатлар, жирлек башкарма комитеты вәкилләре керә.

6. Гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм жирлек Советы утырышында киңәш бирү тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

7. Гражданнар жыелышының карары буенча вәкаләтле вәкилләр территориаль ижтимагый үзидарә уставын теләсә кайсы этапта Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы теркәгәнчегә кадәр чакыртып алырга хокуклы.

8. Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

9. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нормаларының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, муниципаль берәмлек Уставына, башка муниципаль хокукый актларға каршы килүе тора.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту территориаль ижтимагый үзидарә оештыруның максатка ярашсызлыгы аркасында рөхсәт ителми.

11. Уставны теркәүдән баш тартуға суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Жирлек Советы тарафыннан кабул ителгән территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилленгән карар өч көн дәвамында рәсми рәвештә гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) язма рәвештә житкерелергә тиеш.

13. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәгән очракта Уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турындагы тамга белән, гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе Советта саклана.

14. Территорияль ижтимагый үзидарәләр уставларын теркәү турындагы мәгълүматлар жирлек Советы алып бара һәм жирлек Советы эшләрендә саклана торган территорияль ижтимагый үзидарәләр уставлары реестрында чагыла.

15. Территорияль ижтимагый үзидарә Уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр Уставны теркәү тәртибенә охшаш тәртиптә Совет тарафыннан теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр Совет тарафыннан теркәлгән көннән үз көченә керә.

16. Территорияль ижтимагый үзидарәне юридик зат буларак теркәү Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

11 Статья. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату, территорияль ижтимагый үзидарә органнары вәкаләтләрен туктату тәртибе

1. Территорияль ижтимагый үзидарә вәкаләтләрен туктату тәртибе аның Уставы белән билгеләнә.

2. Юридик зат булган территорияль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге юридик затны бетерү өчен гамәлдәге законнарда каралган тәртиптә туктатыла.

3. Территорияль ижтимагый үзидарәнең юридик зат булмаган эшчәнлеге гражданнар жыелышы яки конференциясе карары буенча йә территорияль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре вакыты чыккан очракта, гражданнар жыелышы яки конференциясе тарафыннан 6 ай дәвамында яңа органнар сайланмаган очракта туктатылырга мөмкин.

4. Территорияль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре территорияль ижтимагый үзидарә Уставында каралган очракларда һәм тәртиптә, шулай ук территорияль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнгән сроктан соң туктатыла.

5. Территорияль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

территорияль ижтимагый үзидарә органнары вәкаләтләрен туктату турында гражданнар жыелышы яисә конференциясе карарлары;

гамәлдәге закон таләпләрен бозган очракта, суд карары законлы көченә кәргән;

территорияль ижтимагый үзидарә Уставында каралган башка очракларда.

Бүлек 3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары

12 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары

1. Территориаль ижтимагый үзидарэнең иң югары органы булып территориаль ижтимагый үзидарэне гамәлгә ашыру буенча гражданнар жылышы яки конференциясе тора. Территориаль ижтимагый үзидарэ гражданнарның жылышы яки конференциясе тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

2. Гражданнарның жылышы яки конференцияләре карары буенча территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы нигезендә территориаль ижтимагый үзидарэ органнары төзелергә мөмкин.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары буларак чыгыш ясый алалар:

- территориаль ижтимагый үзидарэнең бердәм органнары ,территориаль ижтимагый үзидарэ рәисе, территориаль ижтимагый үзидарэ казначысы һ. б.);

- территориаль ижтимагый үзидарэнең коллегияль органнары (комитетлар, Советлар һ.б.), гражданнарның жылышлары һәм конференцияләре арасындагы чорда территориаль ижтимагый үзидарэ исеменнән чыгыш ясаучы.

4. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты, алар тарафыннан карарлар кабул итү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы белән билгеләнә.

13 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары вәкаләтләре

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатләрен тәкъдим итәләр;

2) гражданнарның жылышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) Тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән торақ фондын карап тоту, территорияне төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, шулай ук жирлек башкарма комитеты белән муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын кулланып, килешү нигезендә дә башкара ала.;

4) әлеге органнар һәм жирле үзидарэнең вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын жирлек советына һәм Башкарма комитетына кертергә хокуклы.

Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары инициативалы проектны проект инициаторлары сыйфатында тәкъдим итә алалар.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының башка хокуклары һәм бурычлары гамәлдәге законнар, муниципаль хокукый актлар нигезендә территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы белән билгеләнә.

14 Статья. Гражданнар жыелышлары яки конференциясе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнарның жыелышларын яки конференцияләрен билгеләү һәм үткәрү тәртибе аның Уставы белән билгеләнә һәм жыелыш яки конференцияне үткәрү вакыты һәм урыны турында гражданнарга алдан хәбәр итүне күздә тотарга тиеш.

2. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән береннән дә ким булмаган өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

3. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналтынчы яшькә житкән Тиешле территориядә яшәүчеләрнең өчтән ике өлешеннән дә ким булмаган сайланган делегатлар катнашса, хокуклы дип санала.

4. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышының яки конференцияләренең аерым вәкаләтләренә керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү, үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;;

5) территориаль ижтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау.

7) инициативалы проектны тикшерү һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

15 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ рәисе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең бердәнбер органы-территориаль ижтимагый үзидарэ рәисе, гражданнар жыелышы яисә конференциясе тарафыннан сайлана һәм тиешле территориядә яшәүче гражданнарны, Гражданнар, юридик затлар, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә.

2. Рәис вәкаләтләренә кертелгән:

гражданнар жыелышларын, конференцияләрен эзерләү һәм үткәрүне оештыру, гражданнарның жыелышларын һәм конференцияләрен алып бару;

кабул ителгән карарларның үтәлешен контрольдә тоту;
территориаль ижтимагый үзидарә кассасы чараларын тоту юнәлешләрен эшләү;

гражданныр жылышылары һәм конференцияләре карарлары нигезендә ижтимагый касса чаралары белән эш итү;

гражданныр жылышылары һәм конференцияләре карарларын, беркетмәләрен имзалау;

ижтимагый характердагы башка мәсьәләләрне хәл итү.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән территориаль ижтимагый үзидарәнең коллегияль органнары (комитетлар, Советлар) каралган булса, территориаль ижтимагый үзидарә рәисе сайланмый, ә аның функцияләрен территориаль ижтимагый үзидарә комитеты (Советы) Рәисе башкара.

16 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә казнасы

1. Территориаль ижтимагый үзидарә (жәмәгать кассасы) акчаларын жыю, исәпкә алу һәм тотуның дәрәслеге өчен жавап бирүче гражданныр жылышы яисә конференциясе тарафыннан сайланучы бердәнбер финанс органы территориаль ижтимагый үзидарәнең казначысы булып тора.

2. Казначей вәкаләтләренә карата мөнәсәбәт:

гражданнырның акчалата взносларын исәпләү;

акча жыю һәм исәпкә алу;

территориаль ижтимагый үзидарә рәисе тарафыннан ижтимагый касса чараларын дәрәс итеп тотылуын контрольдә тоту;

халык алдында һәм территориаль ижтимагый үзидарә органнары алдында ижтимагый касса чараларын тоту турында хисап.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән территориаль ижтимагый үзидарәнең коллегияль органнары (комитетлар, Советлар) каралган булса, территориаль ижтимагый үзидарәнең казначысы сайланмый, ә аның функцияләрен территориаль ижтимагый үзидарә комитеты (Советы) казнасы башкара.

17 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә комитетлары (Советлары)

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең коллегияль органы (комитет, совет һ.б.), территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә, жылышта һәм (яки) конференциядә яшәү урыны буенча гражданныр тарафыннан сайлана.

2. Комитет (совет) территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнгән срокка кимендә өч кеше сайлана. Коллегияль орган составына комитет (Совет) һәм комитет (совет) рәисе керә.

3. Жирле үзидарә комитеты (Советы) территориаль ижтимагый үзидарә исеменнән гражданнырның жылышылары яки конференцияләре арасында үз вәкаләтләре чикләрендә территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәгән мизгелдән бирле чыгыш ясый.

4. Комитет (Совет) компетенциясенә түбәндәге мәсьәләләрне хәл итү кертелергә мөмкин:

территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән комитет (Совет) белән житәкчелек итү территориаль ижтимагый үзидарә рәисенә йөкләнмәгән очракта, Комитет (совет) рәисен сайлау;

комитет (Совет) әгъзаларын сайлау;

комитет (Совет) ижтимагый кассасын булдыру һәм акчаларны тоту тәртибен билгеләү;

Татар Дөм-Дөме авыл жирлеге жирле үзидарә органнары белән хезмәттәшлек;

гражданныр жыелышының һәм (яки) конференциясенә аерым компетенциясенә кертелмәгән башка мәсьәләләр.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән тиешле территориаль ижтимагый үзидарә территориясе чикләрендә яшәүче теләсә кайсы гражданның комитет (Совет) утырышларында катнашу хокукы каралырга мөмкин. Комитет (совет) утырышында Гражданнырның катнашу тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

18 Статья. Комитет (совет) рәисе)

1. Комитет (совет) рәисе-территориаль ижтимагый үзидарәнен сайланулы заты-комитет тарафыннан үз составыннан сайлана һәм гражданныр, юридик затлар, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә комитет (совет) тәкъдим итә.

2. Комитет (Совет) Рәисе вәкаләтләренә әлегә Нигезләмәдә территориаль ижтимагый үзидарә рәисе өчен билгеләнгән вәкаләтләр, шулай ук комитет (совет) эшчәнлеген оештыру буенча үз вәкаләтләре керә.

3. Казначы-территориаль ижтимагый үзидарәнен сайланулы заты-ижтимагый касса чараларын жыю, исәпкә алу һәм тотуның дәрәслеге өчен жавап бирә.

4. Казна комитеты (Совет) вәкаләтләренә әлегә Нигезләмәдә территориаль ижтимагый үзидарә казначысы өчен билгеләнгән вәкаләтләр керә.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә комитет (совет) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын тотуга керемнәр һәм чыгымнар сметасында каралган үз акчалары чикләрендә рәис һәм казначыга түләү рәвешләрен һәм күләмнәрен мөстәкыйль билгели.

19 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары карарлары

1. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары үз компетенциясе кысаларында карарлар кабул итә. Карарлар кабул итү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары тарафыннан үз компетенциясе чикләрендә кабул ителгән карарлар тиешле территория

чикләрендә яшәүче гражданнар, шулай ук әлеге территориядә эшчәнлек алып баручы, территориаль ижтимагый үзидарәнең законлы хокукларына һәм мәнфәгатьләренә кагылышы башка гражданнар һәм юридик затлар тарафыннан үтәлә.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары карарлары жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары өчен тәкъдим итү характерына ия.

Бүлек 4. Территориаль ижтимагый үзидарәнең икътисадый нигезе

20 Статъя. Территориаль ижтимагый үзидарәнең финанс ресурслары

1. Территориаль ижтимагый үзидарәнең финанс ресурслары үз акчаларыннан, шулай ук предприятие, учреждение, оешма, гражданнарның ирекле кертемнәре һәм иганәләре, үз эшчәнлекләреннән керткән керемнәр, шулай ук закон белән тыелмаган башка керемнәр хисабына тора.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә гражданнарның акчалата кертемнәре күләме турындагы карар гражданнарның жыелышы һәм (яки) конференциясе тарафыннан кабул ителә һәм күрсәтелгән взносларны ижтимагый кассага кертүнең төрле периодиклыгын күздә тоту ала.

3. Гражданнарның акчалата взносларын исәпкә алу, саклау, куллану һәм контрольдә тоту территориаль ижтимагый үзидарә Уставы нигезендә гамәлгә ашырыла.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру максатларында, жирле үзидарә органнары белән шартнамәчел мөнәсәбәтләргә керә ала.

5. Жирле бюджеттан акча территориаль жәмәгать үзидарәсе һәм жирлек башкарма комитеты арасында төзелгән шартнамәләр нигезендә, бюджет законнары таләпләре нигезендә, шул исәптән бюджет акчаларының адреслы һәм максатчан характердагы принцибын үтәп, бирелергә мөмкин.

6. Жирле бюджеттан акча бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе Чираттагы финанс елына жирлек бюджетын раслаганда Советның норматив хокукый акты белән билгеләнә.

21 Статъя. Территориаль ижтимагый үзидарә мөлкәте

1. Территориаль ижтимагый үзидарә территориаль ижтимагый үзидарә территориаль ижтимагый үзидарә чаралары хисабына сатып алынган яисә закон тарафыннан тыелмаган башка ысул белән милеккә ия булырга, аннан файдаланырга һәм эш итәргә хокуклы.

2. Мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә мөлкәте һәм финанслары белән эш итү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

Бүлек 5. Территориаль ижтимагый үзидарэнең гарантияләре һәм жаваплылығы

22 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлеге гарантияләре

1. Жирле үзидарэ органнары:

жирлек халкына территориаль ижтимагый үзидарэне гамәлгә ашыру хокукын тормышка ашыруда ярдәм итэләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнарына оештыру һәм методик ярдәм күрсәтэләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын аларның эшчәнлеге өчен кирәкле мәгълүмат белән тәэмин итэләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ фикерен исәпкә алырга кирәк булган мәсьәләләр исемлеген билгели;

халык жыелышларының, конференцияләренең, территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының карарларын үтәүгә ярдәм итэләр;

территориаль ижтимагый үзидарэ органнары арасында бәхәсләрне хәл итүгә ярдәм итә.

2. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының мөрәжәгатьләре законнарда билгеләнгән срокларда мәжбүри каралырга һәм алар буенча жирле үзидарэ органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан чаралар күрелергә тиеш. Карау нәтижәләре турында территориаль ижтимагый үзидарэ органнарына хәбәр ителә.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары, Тиешле территориядә яшәүчеләр хокукларын бозучы жирле үзидарэ органнарының һәм вазыйфаи затларының карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмауларына) дөгъва белдерүләре турында законнарда билгеләнгән тәртиптә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

23 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэнең дәүләт органнары, жирле үзидарэ органнары, оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр белән хезмәттәшлеге

Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары законнарда билгеләнгән бурычларны һәм эшчәнлекнең төп юнәлешләрен гамәлгә ашырганда жирле үзидарэ органнары, хокук саклау органнары (полиция участок уполномоченныйлары, балигъ булмаганнар эшләре буенча бүлекчәләр һ. б.), янгынга каршы хезмәт, санитар-эпидемиологик күзәтчелек, халыкны эш белән тәэмин итү, социаль яклау органнары, торак-эксплуатация хужалыгы оешмалары, ветераннар, инвалидларның ижтимагый берләшмәләре, башка органнар, оешмалар, оешмалар белән үзара бәйләнештә торырга хокуклы., ижтимагый берләшмәләр белән хезмәттәшлек итү.

24 Статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының
жаваплылығы

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының жаваплылыгы алар тарафыннан Законнар, муниципаль хокукый актлар бозылганда барлыкка килэ.

2. Тиешле территориядэ яшәүчеләрнең хокукларын, законнар нормаларын һәм муниципаль хокукый актларны бозып кабул ителгән территорияль ижтимагый үзидарэ органнарының карарларына һәм гамәлләренә судта жирлек башлығы, Совет, гражданнар тарафыннан законнарда билгеләнгән тәртиптә шикаять бирелергә мөмкин.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары Тиешле территориядә яшәүчеләр алдында жаваплы. Тиешле территориядә яшәүче гражданнарның ышанычы югалган очракта, территорияль ижтимагый үзидарәнең сайлау органы әгъзалары, сайланулы затлар, гражданнарның жыелышы карары буенча һәм (яисә) конференцияләрнең территорияль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнгән тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.